

Bizalmiak a Thorez bányüzemben

A május elsején Munka Vörös Zászló Érdemrenddel kitüntetett Mátraaljai Szénbányák Thorez bányüzemének visontai központjában két házi televízióadás működik. Az egyik az üzem vezetésének mutatja, nem halmozódik-e fel túlságosan a kitermelt lignit, vagy nem akadódik-e az ellátás. A képernyőn nemcsak az éjjel-nappal száguldó gumihederes szállítószalag, de a leszálított mennyiségnek, a lignit fűtőértékének pillanatnyi adata is látszik.

A másik videoadás külön stúdióból történik. A központi épület folyosóin jókora képernyőn közvetítik a munkaidő kezdete előtt, a műszakok végeztével azokat a tanácskozásokat, munkaértekezleteket, amelyeknek tárgya közvetlenül érinti a dolgozókat. Ebben az üzemben különösen sok múlik a dolgozók erőfeszítésén, tudatos tevékenységén. Itt a lignitlepek vastagsága két-nyolc méter között váltakozik. Az első réteget 30—40 méter mélységben találják meg. A harmadik, negyedik réteg eléréséhez már 100 méter vastag meddőt és földréteget kell kitermelni a gépek kezelőinek; a két, 30 négyzetkilométer kiterjedésű bányából évenként 53 millió köbméter földet kell ahhoz megmozgatni, 26 millió köbméter vizet szükséges kiszivattyúzni, hogy kitermeljék a Gagarin Hőerőmű működtetéséhez szükséges 6,3 millió tonna lignitet. Ilyen helyen nemcsak a manák, de a holnapnak is dolgoznak: a kutatók szerint Visontától délkeletre — Kápolna és Füzesabony térségében — több mint egymilliárd tonna a lignitvagyon; száz évnél tovább is termelhetnek itt áramot a déd- és ükunokák.

— A Thorez bányüzemben jól dolgozik együtt a vállalatvezetés, a pártszervezet, a KISZ és a dolgozók többségét magába foglaló szakszervezet — mondja *Kármán Csaba*, a szakszervezeti bizottság titkára. — Ez azonban nem jelenti azt, hogy nincsenek viták egyes kérdésekben. Az üzemi demokrácia „kelléke” a videostúdió, amely megőrökíti a megbeszéléseken lezajlott vitákat — azaz élőben tájékoztat. Végül soron ez a nyilvánosság megkönnyíti az igazgató és más vezetők munkáját is. Biztosak lehetnek, hogy döntéseiket a beosztottak nagy részének egyetértésével hozhatják meg.

Gorda Vilmos évek óta főbizalmi a 120 embert foglalkoztató javító-részlegben, ahol gépszerezők, szivattyúsok, lakatosok, hegesztők, géplakatosok dolgoznak. A javító-részleg telepíti a bányába a víz elvezetésé-

Szkočovszky György, a bányüzem régi dolgozója; az évek folyamán emelkedett az üzemi ranglétrán a részlegvezetői beosztásig. Jól ismeri a bányatelepet, a külszíni fejtés minden munkafázisát. Jó kedélyű, közvetlen ember, azt mondják róla, hogy sohasem sértő módon bírál, és ő sem bántódik meg, ha jogos kritika éri.

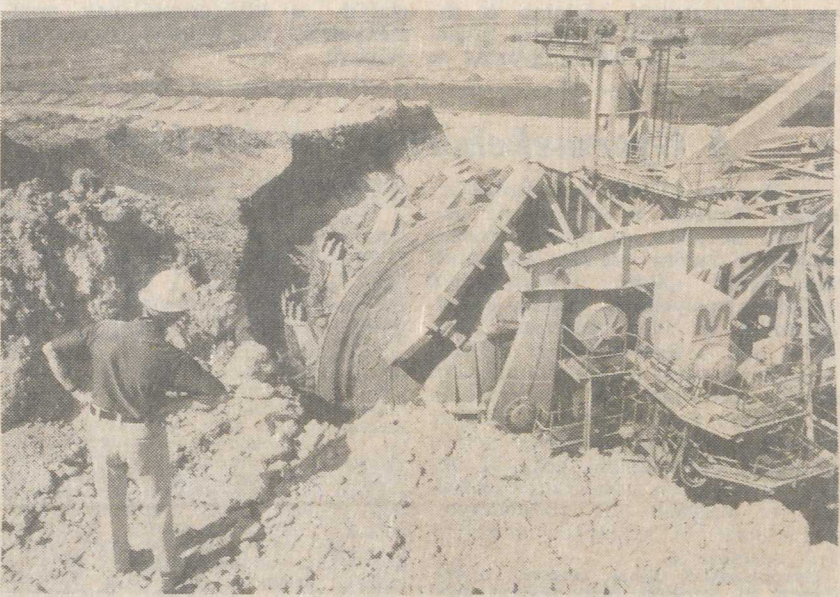
Reggel azzal kezdi, hogy megbeszéli a művezetőkkel az aznapi teendőket. Ha előre nem látott, sürgős munkát kell elvégezni, megszerzi a hozzávaló anyagot, a szállítóeszközöket.

Az irodában is van dolga. Találkozik az új dolgozóval, megállapodik vele, mennyi bért tudnak neki fizetni. Javaslatot tesz kitüntetésre, jutalomra; ez valóban csak javaslat, mert a pártalapszervezet és a főbizalmi álláspontjával is egyeztetni kell véleményét.

A tavaly ősszel megtartott szakszervezeti választáson az F 4-es szakra a bizalmistület újra *Szegedi Máté* aknászt választotta főbizalmivá. Az itt dolgozók többsége a környező falvakban lakik; sokan közülük már a Thorez külfejtésén sajátították el ezt a különleges szakmát. Óriási, több emelet magas géppel termelik ki a roppant mennyiségű lignitet. Egy-egy ilyen monstrum annyi energiát fogyaszt el, mint egy kisebb budapesti kerület. Mégis, a Gagarin erőműben termelt áram a legolcsóbb energiaforrás. A *Szegedi Máté* irányítása alatt álló bizalmiak testülete hasonló módon dolgozik, mint a javító-részleg szakszervezeti tisztségviselői. A többi között közösen értékelik műszaki vezetőik munkáját is.

A legnehezebb: a kiváló dolgozó címet, a kitüntetés és természetesen a béremelés, a jutalom, a célprémium elosztására javaslatot tenni. Az F 4-es részlegnek járó összeget a vállalati tanács állapítja meg; a szakmai vezetésre hárul az a feladat, hogy a bizalmiakkal egyetértésben megállapítsák: az egyes munkáskollektívák, brigádok és azokon belül az egyes dolgozók mennyit érdemelnek. Az erről folyó vita a videoműsor legnézettebb műsorszám.

Sajátos feladat is adódik a Thoreznél és a Gagarin erőműnél. Azon a területen, amelyet már kitermeltek, feltöltik a bányát. Így a meddőből, megfelelő fizikai és kémiai beavatkozással, termőképes talaj keletkezik. Ennek a földnek egy részét maga a bányavállalat művelti, másik részét 200 négyszögöles parcel-

Gépóriás a külfejtésén.

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

re szolgáló csőhálózatot, javítja a szivattyúrendszert. Hozzá tartozik a száz szerszámgép, a hetven emelőgép, a szállítószalag görgőinek felújítása, javítása, valamennyi gépi berendezés korrózióvédelme. A munkások 40 százaléka Gyöngyösről, a többség viszont 52 különböző községből jár ide dolgozni.

Ebben a szétágazó, sokféle emberből összetevődő részlegben a főbizalmi igen sok múlik. Akár a többi főbizalmi, *Gorda Vilmos* is jelentős szerepet tölt be a középszintű vezetők munkájának értékelésekor. Irányításával a bizalmiak összegyűjtik a dolgozók véleményét, hogy az illető tesz-e elég különbséget jó és gyenge teljesítmények között, gondoskodik-e az eszközellátásról, a dolgozók egészségének védelméről. Az így kialakult képet összegzi és az illetők jelenlétében ismerteti a közösséggel. Beszámolóját esetenként átveszi a videostúdió is. A középszintű vezetők hivatalos minősítését változatlanul az igazgató, a részlegvezető és a pártszervezet végzi, de ezek a vélemények sokat nyomnak a latban.

Hogyan fogadja ezt a vele szemben is megnyilvánuló kritikai szellemet a középszintű termelésirányító?

A javító-részleg vezetője 1984 óta

lákban bérbé adják a két üzem dolgozóinak, akik itt zöldséget, szőlőt, gyümölcsöt, kukoricát termesztnek. Bár a terület évről évre növekszik, az igénylők száma meghaladja a bérbé vehető telkek számát. A hobbitelkek elosztásáról is a bizalmiak bevonásával döntenek.

Gond a bizalmi bérének, prémiumának, jutalmának megállapítása. A többiekben esetleg felvetődhetne a gondolat: „persze, minden szentnek maga felé hajlik a keze”. Előfordult, hogy leértékelte magát, túl alacsony összegre tett javaslatot. Ezért a szakszervezeti bizottság úgy döntött, hogy a bizalmi bérjavítására, premizálásának mértékére a főbizalmi és az aknász tesz javaslatot. A jóváhagyás minden esetben az igazgatót illeti, aki döntését egyeztetni a bizalmiak küldöttjeivel.

A javaslatok demokratizmusát persze nemcsak a videofelvétel biztosítja; azokat írásban is elkészítik és napokkal a végső döntés előtt kifüggesztik a hirdetőtáblára. Sokak szerint a két ipari televízió megjelenő kép szorosan összetartozik. Az üzemi demokrácia a feltétele annak, hogy a gumiszalag szünet nélkül ontsa az erőműnek termelt lignitet.

Máté György